

Moderní strany v Evropě

Miloš Brunclík

O čem je kurz?

- Strany se mění a jsou pod tlakem
- Rýsují se alternativy vůči reprezentativním demokracií založené na soutěži politických stran?
 - Technokracie
 - Populismus
- Strany odolné a flexibilní
- Nové typy stran z hlediska programu a organizace

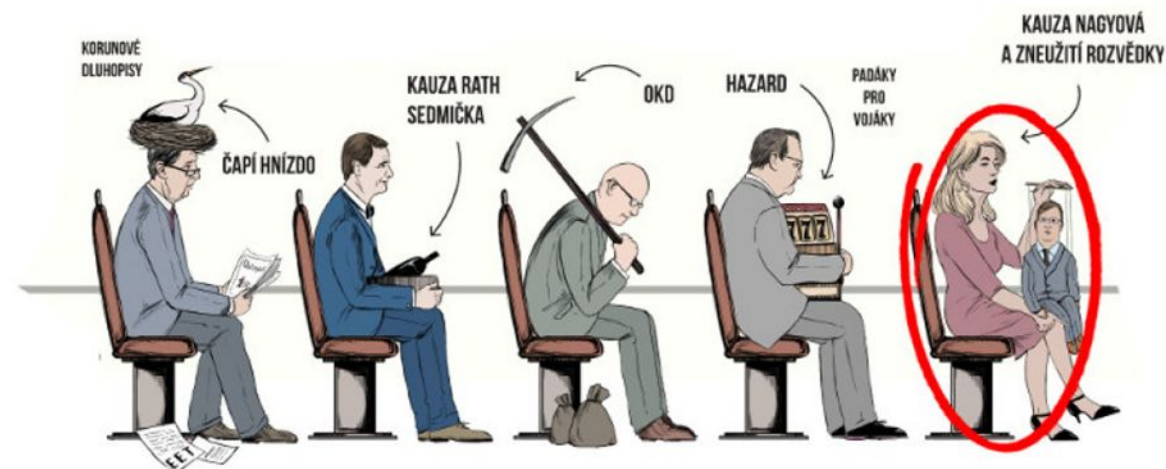

Požadavky na zakončení kurzu

1. On-line testy (Moodle)
2. Závěrečný test (Moodle)
 - Vše min. na 50+ %

Paradox politických stran

- Dlouhodobá kritika stran
- Ale...
 - Strany nezbytným aktérem liberální demokracie
 - Výjimky: Tuvalu, Nauru, Kiribati (do 2016/2020), Marshallovy ostrovy
 - Obecně: vláda demokratických států = vláda skrze politické strany
 - kritici stran = často nové strany

Co jsou politické strany?

- LaPalombara a Wiener (1966)

- Kontinuita stranické organizace
- Nárok na rozhodovací moc
- Boj o lidovou podporu

- Sartori (1976)

- Skrze volby se strany snaží umístit své kandidáty do veřejných pozic

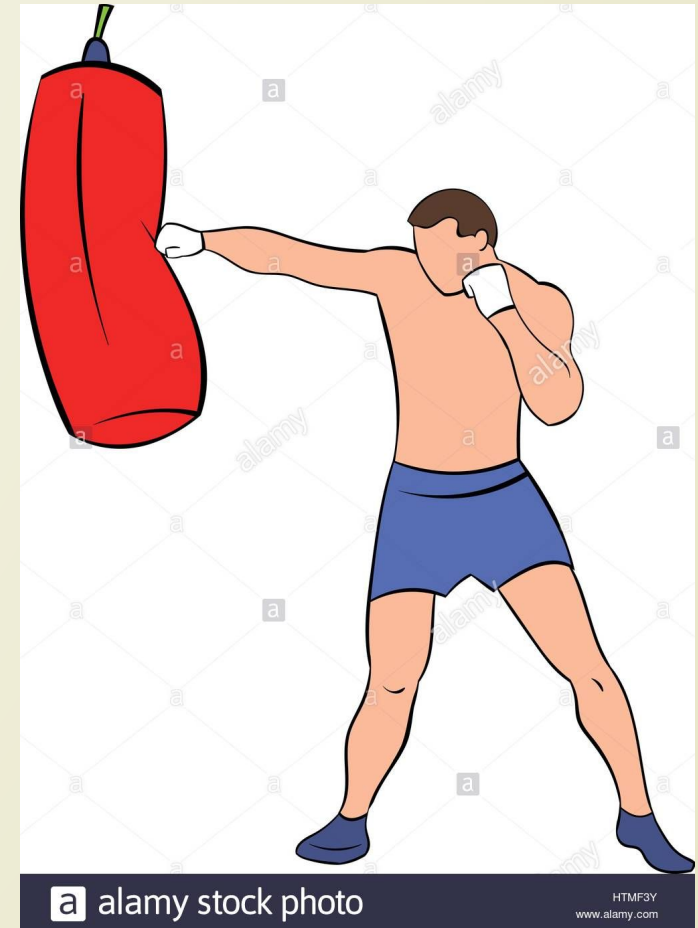
Funkce stran: Klaus von Beyme (1997)

1. Identifikace cílů (ideologie a program)
 - X média, zájmové skupiny, veřejní intelektuálové, názoroví vůdci
 - X strany bez stabilního programu a ideologie
 - X průzkumy veřejného mínění
2. Artikulace a agregace zájmů
3. Mobilizace a socializace společnosti
4. Rekrutace politických elit a obsazování veřejných úřadů

Funkce stran: Lipset a Rokkan (1967)

- Ochrana demokracie
- Selhávají strany?

Výzvy pro politické strany

- Ekonomická krize
- Složitost soudobé politiky
 - Globalizace
 - Evropská unie
- Skandály
- Nedostatek kvalitních osob
- Málo členů
- Alternativy:
 - Technokracie či úřednické vlády
 - Populismus
 - Adaptace stran

Co jsou moderní strany?

Organizační hledisko

- cadre parties
 - mass parties
 - catch-all parties
 - electoral-professional parties
 - cartel parties
 - business-firm parties
 - member-less parties
- Tradiční strany
- Moderní strany

Programové hledisko

- Tradiční strany = přímý produkt tradiční teorie štěpení
- Moderní strany
 - Nezapadají do této tradiční matice

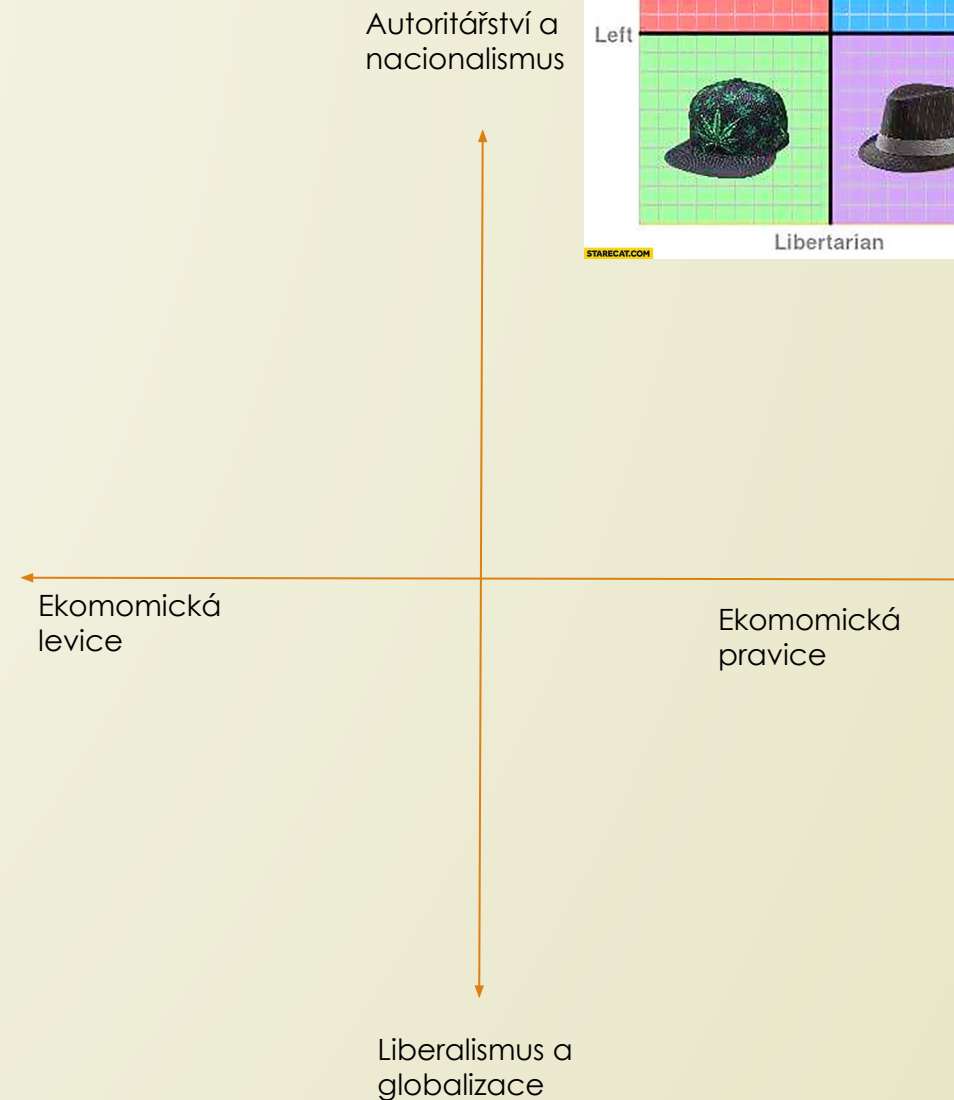
Co je štěpení?

- Dlouhodobé a hluboké rozdělení společnosti, které se přenáší do politiky a do existence politických stran
- S. Bartolini a P. Mair (1991)
- 1. Empirický prvek (sociálně-ekonomické a demografické charakteristiky)
- 2. Normativní (pocit sdílené identity)
- 3. Organizační (stranická organizace)

	Teritoriální dimenze	Funkční dimenze
Národní revoluce	Periférie X centrum	Stát x církev
Průmyslová revoluce	Venkov x město	Pracující x vlastníci
Mezinárodní revoluce	x	Komunisté X sociální demokraté

Nová štěpení?

- Postmaterialismus
 - Inglehart 1977
- Transnacionální štěpení
 - Liesbet Hooghe a Gary Marks 2018
- Stále silná relevance levice – pravice
 - Vztah k sociální diferenciaci

Nové strany

- ❑ Přetínají tradiční štěpení a tematické konflikty
- ❑ 2 proudy
 - ❑ Levicový liberalismus
 - ❑ zelení
 - ❑ piráti
 - ❑ Radikálně-pravicový populismus
- ❑ + ostatní

Stranické rodiny (party families)

■ 4 hlavní přístupy

1. Původ stran
2. Mezinárodní federace či nadnárodní skupiny
3. Politický program a ideologie
4. Název strany

Stranická rodina

□ Klaus von Beyme (1985) – 2 kritéria

1. Název strany
2. Stranický program a ideologie z pohledu vnímání voličů

Stranická rodina

- Klaus von Beyme (1985) – 9 rodin
 - liberal/radical parties
 - conservative parties
 - social democratic and socialist
 - Christian democratic parties
 - agrarian parties
 - regional parties
 - communist parties
 - extreme right parties
 - environmental parties
- A čo nové strany?

Michael Gallagher (1995) –3 kritéria

- Genetický původ
 - Vliv teorie štěpení
 - Nadnárodní federace
 - Program a politika strany
-

Stranická rodina

- Mair, Mudde – 2 kritéria, která se mohou překrývat
 - Origins: „what parties are“
 - Ideology: „what parties do“

Strany podle cílů

1. Vote-seeking
2. Policy-seeking
3. Office-seeking

